

Rigas LAZ detektīvs

15.notikums
**ZVĒRI -
NOZIEGUMU UPURI
jeb kā pievlināt
skatītājus**

8

16.notikums
MELNGALVJU NAMA SPOKI

Daina Nītiņa, Vineta Vaivade

Rīgas detektīvs

8

Izdevums tapis ar Eiropas Savienības, Dānijas, Kanādas, Nīderlandes,
Norvēģijas, Somijas, Zviedrijas un UNDP finansiālu atbalstu.

UDK 811. 174 (075)

Ni 924

RĪGAS DETEKTĪVS

Autores: *Daina Nītiņa, Vineta Vaivade*

Mākslinieks: *Modris Adumāns*

Redaktore: *Ilva Ieviņa*

Tehniskā redaktore: *Ilga Āķe*

Korektore: *Alise Irbe*

Projekta vadītāja: *Brigita Šiliņa*

Iespiests a/s “Poligrāfists”

K. Valdemāra ielā 6, Rīgā, LV 1010.

© 1999, LVAVP, UNDP

ISBN 9984-680-05-3 (komplekts)

Saturs

15. notikums

**Zvēri — noziegumu upuri
jeb
kā pievilināt skatītājus 5**

16. notikums

Melngalvju nama spoki 21

15. notikums

Zvēri – cilvēku noziegumu upuri jeb kā pievilināt skatītājus

Cirkā viens pēc otra pazūd dzīvnieki un arī ... cilvēki. Cirka direktors ir izmisumā, bet kāpēc viņš nevēlas palīdzēt izmeklētājiem? Par šīm zādzībām daudz raksta presē. Kāpēc? Mūsu izmeklētāji pakāpeniski atrod atbildes uz šiem jautājumiem. Izmeklēšanas beigās tiek nosaukts vainīgais – tas ir cirka direktors. Bet, kā ir teikts kādā parunā, izrādās, ka viņš ir bez vainas vainīgais.

Cirka direktors
Markovs

Dzīvnieku kopējs
Aleksandrs

Žurnālisti

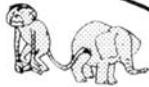
1. daļa

Radiofonā skan dažādas zvēru skaņas — tīgeru rēcieni, pēriku saucieni, sunu rejas.

- LIDIJA Labrīt, Juri!
JURIS Labrīt, Lidija! Un labrīt, radioklausītāji!
LIDIJA Juri, es gribu zināt no kurienes nāk šīs skaņas?
JURIS Vari minēt. Un arī jūs, mūsu mīlie radioklausītāji, varat palīdzēt Lidijai.
LIDIJA Tas ... varētu būt ... zooloģiskais dārzs.
JURIS Varētu būt, ... bet nav.
LIDIJA Šīs skaņas nāk no džungļiem!
JURIS Nekā nebij! Garām! Neuzminēji!
LIDIJA Bet varbūt dažādās zvēru skaņas nāk no cirkā?
JURIS Protams, Lidija! Starp citu — vai tev patīk cirks?
LIDIJA Nezinu. Grūti pateikt. Tik sen neesmu bijusi cirkā.
JURIS Es arī nē.
LIDIJA Juri, bet kāpēc šī saruna ir par cirku?
JURIS Domāju, ka nākamais detektīvstāsts būs saistīts ar cirku.
LIDIJA Juri, ja tu kaut ko zini, nevelc garumā! Stāsti!
JURIS Vakar cirkā pazuda zilonis.
LIDIJA Pazuda zilonis? Kā var pazust zilonis?
JURIS Izrādās, ka tas ir iespējams.
LIDIJA Labi, pietiek spēlēt paslēpes! Runā!
JURIS Vakar, kad tu aizgāji, zvanīja Mežagailis. Pateica, ka cirkā pazudis zilonis.
LIDIJA Un vai mēs brauksim uz cirku to meklēt?
JURIS Protams! Ilze un Mežagailis jau būs tur vienpadsmitos.
LIDIJA Tad vairāk nerunāsim, bet dosimies turp!
- Ielas troksnis — tramvajs, trolejbuss, automašīnas.*
- MEŽAGAILIS Juri, Lidija, mēs esam šeit! Nāciet šurp!
ILZE Juri!
LIDIJA Juri! Tevi sauc! Ā ...! Redz, kur ir Ilze un Mežagailis .
ILZE Labrīt, Lidija! Sveiks, Juri!
JURIS Labrīt!
LIDIJA Vai ziloni jau atradāt?
ILZE Ziloni ...?
LIDIJA Ilze, ko tu smejies?

CIRKS

Cirkā pazudis pērtikēns ar iesauku "Zilonis".

Interesanti, kā te, cirkā, sauc ziloņus?

Esmu cirka direktors. Pērtikis ir pazudis. Neviens neko nav redzējis.

Pazudis tīgeris! Pazudis arī tīgera dresētājs. Aizbraucis pie radiem uz Krieviju.

Juri, ko tu par to visu domā? Izskatās, ka direktors nemaz negrib, lai dzīvnieki atrodas.

Lidija! Nelien, lūdzu, kur nevajag! Ilze un Jānis tiks ar visu galā.

JURIS Kur tāds liels dzīvnieks var pazust? Viņu taču nevar noslēpt kādā kastē vai maisā.
ILZE Nemaz jau tik liels nav.
MEŽAGAILIS Ilze, izbeidz! Juri, tas nemaz nav zilonis.
LIDIJA Bet kas tad?
ILZE Mazs pērtiķēns.
JURIS Kāpēc tad jūs saņēmāt tik aplamu informāciju?
ILZE Nebija aplama, tīkai mazliet neprecīza.
MEŽAGAILIS Cirkā pazuda pērtiķēns ar iesauku "Zilonis".
LIDIJA Kaut kas nedzirdēts! Pērtiķis, kura vārds ir "Zilonis".
JURIS Interesanti, kā tur pie viņiem cirkā sauc ziloņus?
LIDIJA Par mērkakīšiem.

Visi smejas.

JURIS Vai pērtiķi vārdā "Zilonis" atradāt?
MEŽAGAILIS Vēl nē. Vakar gribējām satikties ar cirkā direktoru.
ILZE Neizdevās.
MEŽAGAILIS Sāksim izmeklēšanu šodien. Ejam iekšā!

Klauvējiens. Ver durvis.

MEŽAGAILIS Vai drīkst ienākt?
DIREKTORS Jā, lūdzu! Jūs laikam esat no policijas.
ILZE Jā, mēs esam izmeklēšanas grupa.
LIDIJA Sakarā ar pazudušo ziloni.
JURIS Pazudušo pērtiķi "Ziloni".
DIREKTORS Nezinu, ar ko varu palīdzēt. Pērtiķis ir pazudis. Vakar no rīta krātiņš bija tukšš. Neviens neko nav redzējis.
ILZE Sakiet, lūdzu, vai jums ir kādas aizdomas?
DIREKTORS Nē, man nav nekādu aizdomu.
ILZE Pasauciet dresētāju!

Cirka direktors paver durvis un sauc.

DIREKTORS Andri, pasauc Kārli!
Viņš tūlīt būs.
ILZE Vai dresētājs ļoti pārdzīvo pērtiķa pazušanu?
DIREKTORS Bez šaubām. Zilonis jau trešo gadu ir cirkā kopā ar Kārli.

Klauvē. Ienāk Kārlis.

KĀRLIS Labdien! Jūs laikam gribējāt mani satikt.
MEŽAGAILIS Jūs esat dzīvnieku dresētājs Kārlis?
KĀRLIS Kārlis Lazdukalns. Strādāju te jau desmit gadu.
ILZE Kad jūs pēdējo reizi redzējāt savu pērtiķi?

KĀRLIS Aizvakar vakarā. Biju pie viņa ap desmitiem vakarā.
LIDIJA Kāpēc tik vēlu?
KĀRLIS Es vienmēr pēc cirka izrādes apmeklēju viņu.
ILZE Sakiet, direktor, kurš vēl var tikt klāt pie dzīvniekiem?
DIREKTORS Daudzi cilvēki — dresētāji, kopējs, uzraugs, apkopēji.
MEŽAGAILIS Vai varu ar viņiem tikties?
DIREKTORS Tūlit?
ILZE Jā, tūlit.

Direktora kabinetā ieskrien kāds vīrs, zvēru kopējs.

DIREKTORS Kas noticis, Aleksandr?
ALEKSANDRS Tigrs pazudis. Tigra vairs nav.
DIREKTORS Ko tu kliedz? Kur ir tičeris?
LIDIJA Vai tā atkal ir kāda iesauka?
DIREKTORS Loti asprātigi. Jums, protams, tas ir gatavais cirks.
JURIS Lidija, patiešām — nav īstais mirklis jokiem.
MEŽAGAILIS Vai kāds man nepaskaidrotu, kas ir šis cilvēks?
DIREKTORS Tas ir dzīvnieku kopējs Aleksandrs.
ALEKSANDRS No rita eju — skatos kļetka tukša.
ILZE Neko nesaprotu. Vispirms pērtikis, tad tičeris. Kas te noteik?
MEŽAGAILIS Es vēlos redzēt notikuma vietu. Vai mēs varam aiziet līdz dzīvnieku mītnēm?
DIREKTORS Jā, protams.
ILZE Vispirms pasauciet tičeru dresētāju!
ALEKSANDRS Viņa nerde net. Es jau izmeklējos. Parasti viņš no rītiem atnāk.
JURIS Kāpēc?
DIREKTORS Sasveicināties. Apskatīt, kā jūtas viņa partneris, draugs, ja vēlaties — cīņu biedrs.
MEŽAGAILIS Un kur dresētājs ir šobrīd?
ALEKSANDRS Direktor, es zvanīju uz mājām. Jūsu sieva ...
DIREKTORS Pašlaik nerunāsim par manu sievu, bet gan par tičeru dresētāju. Ko jums pateica par Pēteri?
ALEKSANDRS Man teica, ka viņš vakar aizbraucis.
ILZE Uz kurieni?
ALEKSANDRS Pie radiem uz Krieviju.
DIREKTORS Izmeklētāj Mežagaili! Mēs varam iet. Jūs taču gribējāt redzēt notikuma vietu.
MEŽAGAILIS Ilze, nāc man līdzi, bet Juris un Lidija lai paliek tepat.
LIDIJA Bet ...
MEŽAGAILIS Es teicu — iesim mēs ar Ilzi.

Visi aiziet. Paliek Juris un Lidija.

- LIDIJA Juri, ko tu par visu to domā?
- JURIS Kādam tas ir izdevigi. Tas arī ir vainīgais.
- LIDIJA Tik daudz arī es saprotu. Bet kuram tas ir izdevīgi? Cirka direktoram, dresētājam, kādam citam?
- JURIS Cirka direktoram noteikti nē. Bez šiem dzīvniekiem taču nav iespējamas cirka izrādes. Tieši otrādi — viņam tas kaitē visvairāk. Tāpēc jau droši vien viņš ir tik neapmierināts un dusmīgs.
- LIDIJA Nezinu, nezinu ... Man tomēr šis tas viņa rīcībā likās aizdomīgs.
- JURIS Kas tad tev nepatika?
- LIDIJA Man izskatījās tā, it kā viņš nemaz negribētu, lai dzīvnieki atrastos.
- JURIS Kad tu tā saki, tad man ir jāpiekrīt, ka tev ir taisnība. Arī tīgeru dresētāja pēkšņais atvaiļinājums ir nesaprota.
- LIDIJA Un aizdomīgs.
- JURIS Redzēsim, ko uzzinās Ilze un Mežagailis.

Lidija un Juris atkal studijā.

- LIDIJA Cienījamie radioklausītāji! Tas tik bija cirks!
- JURIS Kā tu to domā?
- LIDIJA Es gribēju teikt — tas bija tik negaidīti, interesanti, dīvaini, smiekligi!
- JURIS Man tev jāpiekrit — tas tik bija joks!
- LIDIJA Un mēs joprojām nezinām.
- JURIS Gan jau Ilze un Jānis tiks ar visu galā.
- LIDIJA Ja mēs palīdzēsim.
- JURIS Lidija! Nelien lūdzu, kur nevajag!
- LIDIJA Viss kārtībā. Man liekas, ka mums ir laiks beigt raidījumu.
- JURIS Jā, desmit minūtes ir pagājušas. Uz redzēšanos, radioklausītāji!
- LIDIJA Uzmanieties! Varbūt apkārt klist kāds tīgeris.
- JURIS Lidija, atsveicinies no radioklausītājiem!
- LIDIJA Atā, mīlie radioklausītāji! Un ... esiet uzmanīgi!

2. daļa

- LIDIJA Labrīt radioklausītāji! Juris noskrēja lejā pēc avīzēm. Šodienas laikrakstos esot rakstīts par notikumiem cirkā.
- Veras durvis. Ienāk Juris.

Interesanti, kas ir
avīzes par dzīvnieku
pazušanu?

Paklausies!
Rīgas cirkā nebija notikums -
nozagti zvēri. Cirka
direktors apgalvo, ka trūkst
naudas zvēru uzturēšanai un
apsargāšanai.

Pakalna ielā 4?
Jā, labi, gan jau atradīšu.
Paldies par informāciju.

Vai šī ir tā vieta?
Tev nevajadzēja laist
Lidiju vienu.

Tur esot
pazudušie
dzīvnieki.

Jāzvana
Mežagailim.

Es braukšu
pati!

Vai atradāt
pazudušos
dzīvniekus?

Mēs laikam
esam
aprāpti.

Kur ir
dzīvnieki?

Neviena te nebija.
Viss tukšs, kluss.

- JURIS Lidija, labs rīts! Labrīt, radioklausītāji! Pāršķirstīsim avīzes! Ľoti interesē, kas tur rakstīts par zvēru pazušanu.
- LIDIJA Juri, paskaties! Tāda sajūta, ka Rīgā svarīgāka notikuma par šo nav.
- JURIS Jā! Vispirms īsa informācija, pēc tam, redzi, intervija ar direktoru, citiem darbiniekiem.
- LIDIJA "Nakts vēstis" kā vienmēr velk uz skandālu. Tu tikai paklausies! Kāds virsraksts:" Zvēri — cilvēku noziegumu upuri". Un tālāk: "Rīgas cirkā nebijis notikums — nozagti zvēri: pērtiķis un tīgeris. Pazudis arī tīgeru dresētājs. Kas notiek mūsu sabiedrībā? Kas ir atbildigs par šo noziegumu? Cirka direktors pastāstīja, ka trūkst naudas zvēru uzturēšanai un apsargāšanai.
- JURIS Lidija, pietiks! Izskatās, ka ar žurnālistiem direktors runā labprāt.
- LIDIJA Pret mums viņš nebija tik vēlīgs.
- JURIS Es pat teiku — pret mums viņš bija ļoti, ļoti atturīgs.
- LIDIJA Un nevalīgs.
- JURIS Bet ar žurnālistiem, kā liekas, viņš runājās ilgi.
- LIDIJA Arvien vairāk dīvainību direktora rīcībā. Vai tu, Juri, tā nedomā?
- Zvana telefons.*
- LIDIJA Hallo! Jā, raidijums "Rīgas detektīvs".
- JURIS Kas tur zvana?
- LIDIJA Es gribētu zināt, kas zvana.
- JURIS Lidija, kas tur ir? Kas zvana?
- LIDIJA Pagaidi! Netraucē!
- Runā klausulē.*
- JĀ, es saprotu. Pakalna ielā 4? Kur tā atrodas? Jā, labi, gan jau atradīšu. Paldies par informāciju.
- Noliek klausuli.*
- JURIS Varbūt tu beidzot arī man pateiksi, kas tā par informāciju?
- LIDIJA Juri, man tikko nosauca adresi. Pakalna iela 4. Tur esot veca māja — paredzēta nojaukšanai.
- JURIS Nu un? Kas tur tik interesants?
- LIDIJA Tur atrodas pazudušie dzīvnieki.
- JURIS Ko tu teici? Kas tev to pateica? No kurienes šis cilvēks to zina?
- LIDIJA Juri, viņš, protams, nenosauca savu vārdu.

- JURIS Piezvani Mežagailim!
 LIDIJA Kāpēc?
 JURIS Kāpēc?! Lai paņem pāris policistus un brauc uz nosaukto adresi! Labi, es pats piezvanišu. Kā tu teici, kāda iela?
- Grib zvanīt, Lidija viņu aptur.*
- LIDIJA Trakais! Ko tu dari? Aizbrauksim mēs paši! Paskatisimies, kas tā par māju ...
 JURIS Lidija! Nemaz nedomā, ka varēsi iesaistīt mani šajā avantūrā.
 LIDIJA Dari, kā zini! Es skrienu.
 JURIS Lidija ...
- Juris un Mežagailis jau nokļuvuši pamestajā mājā.*
- MEŽAGAILIS Juri, vai šī ir tā pati vieta — Pakalna iela 4?
 JURIS Jā, uzraksts ir pabalējis, bet saredzēt varēja.
 MEŽAGAILIS Tev nevajadzēja laist Lidiju vienu. Un vajadzēja zvanīt tūlit.
 JURIS Nevarēju. Apsoliju Lidijai, ka zvanīšu pēc 30 minūtēm.
 MEŽAGAILIS Šīs minūtēs varbūt bija liktenigas. Lidijas nekur nav. Un varbūt zvēru šeit arī nemaz nebija.
 JURIS Kāpēc tad vajadzēja mūs maldināt?
 MEŽAGAILIS Nezinu. Ejam augšā pa trepēm! Bet uzmanīgi!
- Lēnām iet. Dzird trepju čikstoņu. Pēkšņi atskan Lidijas kliedziens.*
- LIDIJA Nenāciet klāt! Es šaušu!
 MEŽAGAILIS Lidija, tie esam mēs — Juris un es — Mežagailis.
 JURIS Lidija, kur tad ir tavs ierocis?
 LIDIJA Jūs?! Paldies dievam! Es jau domāju, ka noziedznieki.
 JURIS Kur ir pērtīkis un tiģeris?
 MEŽAGAILIS Jā, kur ir dzīvnieki? Vispirms izstāsti, pēc tam saņemsim rājienu.
 LIDIJA Par ko?
 MEŽAGAILIS Pati zini, par ko. Tu nedrīkstēji viena pati braukt uz šejieni.
 JURIS Vai kaut ko uzzināji?
 LIDIJA Nē! Neviena nebija.
 MEŽAGAILIS Kāds vienkārši tevi gribēja izjokot.
 LIDIJA Juri, vai tu to izdomāji?
 JURIS Nē, Lidija, patiešām nē.
 MEŽAGAILIS Lidija, vai neko aizdomīgu nemanīji?
 LIDIJA Nē, nē. Nekā tāda te nebija. Viss tukšs, kluss. Neviena dzīvnieka.

MEŽAGAILIS Ko varētu nozīmēt šis telefona zvans un šī maldināšana?

Dzirdams liels troksnis. Sarunas. Kaut kādi cilvēki kāpj pa trepēm. Tie ir žurnālisti.

KĀDS

ŽURNĀLISTS Izmeklētāja kungs! Kāpēc jūs esat šeit? Vai atradāt pazu-
dušos zvērus?

KĀDS CITS Vai jūs jau varat nosaukt vainīgos?

VĒL KĀDS Kā jums tas izdevās?

MEŽAGAILIS Pagaidām es vēl nevaru atbildēt uz jūsu jautājumiem.

ŽURNĀLISTS Kur ir pērtīkis un tīgeris? Kurā telpā tie bija paslēpti?

MEŽAGAILIS Dzīvnieku šeit nav. Kāds ir mūs maldinājis. Kad mēs at-
braucām, te neviena nebija.

LIDIJA Bet kā jūs uzzinājāt šo adresi?

JURIS Un to, ka te it kā paslēpti no cirka pazudušie zvēri?

MEŽAGAILIS Patiešām. No kurienes jums ir šī informācija?

KĀDS

ŽURNĀLISTS Mums ir savi avoti.

MEŽAGAILIS Šajā gadījumā gan jūs, gan mēs esam apkrapti.

KĀDS

ŽURNĀLISTS Jā, tā laikam izskatās.

MEŽAGAILIS Juri, Lidija! Ejam! Te vairs nav ko darīt.

JURIS Jāni, Lidija atkal kaut kur nozudusi.

MEŽAGAILIS Viņa mums sameloja. Lidija droši vien kaut ko šeit atrada.

JURIS Kas tas varētu būt?

MEŽAGAILIS Nevaru iedomāties. Pašlaik neko nevaru iesākt. Braucam uz
pārvaldi!

Policijas pārvalde. Zvana telefons.

MEŽAGAILIS Policijas pārvalde. Ko jūs teicāt? Pazudis ķengurs? Tūlīt
braucam.

JURIS Vēl viena nolaupīšana?

MEŽAGAILIS Jā!

JURIS Kas zvanīja?

MEŽAGAILIS Cirka direktors.

Cirkā.

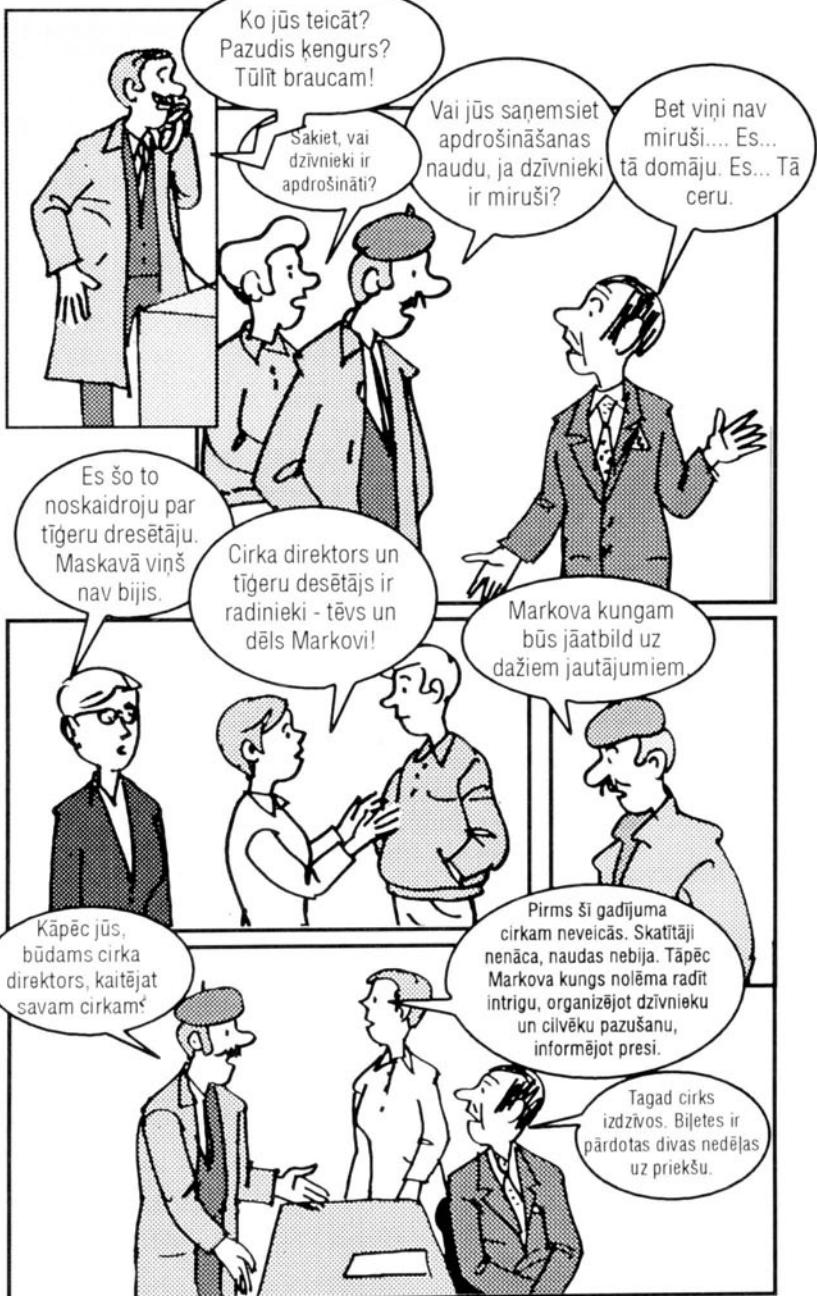
MEŽAGAILIS Kā jūs uzzinājāt par ķengura pazušanu?

DIREKTORS Man pateica dežurants.

MEŽAGAILIS Cikos?

DIREKTORS Septiņos no rīta.

MEŽAGAILIS Kāpēc nezvanījāt uzreiz?

- DIREKTORS Es zvanīju.
- MEŽAGAILIS Policijas pārvaldē neviens zvana automātiskajā atbildētājā nebija. Es pārbaudiju.
- DIREKTORS Es zvanīju.
- MEŽAGAILIS Vai bez tīgeru dresētāja vēl kāds darbinieks ir pazudis?
- DIREKTORS Nē!
- MEŽAGAILIS Gribu jums pateikt, ka tīgeru dresētāju Maskavā pie radiem vēl neesam atraduši.
- DIREKTORS Es arī par viņu neko nezinu.
- JURIS Sakiet, vai dzīvnieki ir apdrošināti?
- DIREKTORS Jā!
- JURIS Kas saņem apdrošinājuma naudu?
- DIREKTORS Tā būs cirkā nauda.
- JURIS Bet naudas jums ir ļoti maz, vai ne?
- DIREKTORS Ko jūs ar to gribat teikt?
- MEŽAGAILIS Mēs gribam teikt, ka jūs saņemsiet apdrošinājuma naudu gadījumā, ja dzīvnieki ir miruši.
- DIREKTORS Bet viņi nav miruši
- MEŽAGAILIS Kā jūs to tik droši zināt?
- DIREKTORS Es ... tā domāju. Es ... tā ceru.
- MEŽAGAILIS Pagaidām man vairāk jautājumu nav. Uz redzēšanos, direktora kungs!
- JURIS Uz redzēšanos! Domāju, ka mēs vēl tiksimies.
- Atkal radiostudija.*
- JURIS Vai jūs visu dzirdējāt, cienījamie radioklausītāji? Man gan-drīz viss ir skaidrs. Cirkā direktors ir liels krāpnieks. Bet trūkst pierādījumu. Nezin, kur pašlaik ir Lidija. Laikam šoreiz būs jābeidz raidījums bez viņas. Uz redzēšanos, mīlie radioklausītāji!
- Ā — es jau dzirdu soļus. Tā ir Lidija.
- Ienāk Lidija.*
- LIDIJA Juri, es esmu pārgurusi un nomocījusies.
- JURIS Lida, es beidzu raidījumu. Vai tu neko neteiksi radioklausītājiem?
- LIDIJA Apsolu, ka nākamajā reizē visu pastāstīšu. Gaidiet! Uz redzēšanos!

3. daļa

- JURIS Labrīt! Mēs atkal esam radiostudijā. Un kā vienmēr, dārgie radioklausītāji, mēs jūs aicināsim sev līdz piedalīties dažādos notikumos.
- LIDIJA Vai mums ir mazliet laika?
- JURIS Kāda minūte ir.
- LIDIJA Kāpēc tu saki "kāda minūte", bet nesaki "viena minūte"?
- JURIS Tāpēc, ka es precīzi tev nevaru pateikt.
- LIDIJA Kāda minūte, kāda stunda, kāds brīdis — tas ir aptuveni, tas ir neprecīzi, vai ne?
- JURIS Jā. Tas ir tāpat kā ap pieciem pēcpusdienā, ap desmitiem norīta.
- LIDIJA Var teikt: piecos — sešos pēcpusdienā, deviņos — desmitos no rīta.
- JURIS Vienmēr gan nevajadzētu runāt tik aptuveni.
- LIDIJA Tātad tu man dod vienu divas minūtes laika.
- JURIS Nē, es tev dodu tieši vienu minūti, jo esam jau kādas pāris sekundes norunājuši. Bet par ko tu gribi runāt ar radioklausītājiem?
- LIDIJA Viņi taču nezina, kur es nozudu pēc Pakalna ielas 4 neveiksmīgā apmeklējuma.
- JURIS Un kur tu biji?
- LIDIJA Tai vecajā mājā — Pakalna ielā 4 — nevienna, protams, nebija, bet otrajā stāvā pie durvīm es atradu zīmīti.
- JURIS Un atkal adrese.
- LIDIJA Jā, es steidzos uz norādīto adresi. Bet tur nevienna nebija. Un tā trīs reizes.
- JURIS Neņem galvā, tas ir — es gribēju teikt — neuztraucies, Lidija! Gan mēs viņus notversim.
- LIDIJA Es ceru. Bet tagad visi kopā dosimies uz policijas pārvaldi.
- Troksnis. Policijas pārvaldes gaitenis. Ienāk Lidija un Juris. Gaitēņa galā ir Mežagailis. Viņš ierauga žurnālistus.*
- MEŽAGAILIS Juri, Lidija! Ejiet kabinetā! Es tūlit būšu.
- Juris un Lidija ieiet kabinetā.*
- LIDIJA Nevienna nav.
- JURIS Ilze laikam kaut kur aizbraukusi.

Ienāk Ilze .

- ILZE Labdien! Kur Mežagailis?
JURIS Tūlīt būs. Kur tu biji?
ILZE Šo to noskaidroju par tīgeru dresētāju.
JURIS Ko uzzināji?
ILZE Maskavā viņš nav bijis. Vismaz pie radiem nē.
LIDIJA Tas nozīmē, ka viņš meloja, teikdams, ka brauc pie radiem uz Maskavu.
ILZE Vai arī meloja cirka direktors, mums to sacīdams.
JURIS Tātad pazuduši trīs dzīvnieki un tīgeru dresētājs.
ILZE Es arī tā domāju. Tikai nesaprotu, kāpēc meloja cirka direktors.
LIDIJA Kā sauc šo tīgeru dresētāju?
ILZE Pēteris Markovs.
LIDIJA Un kā sauc cirka direktoru?
ILZE Viņa vārdu es piemirsu.
LIDIJA Vārds nav svarīgs. Kāds ir viņa uzvārds?
ILZE Markovs. Viņa uzvārds ir Markovs.
JURIS Vai abi būtu uzvārda brāļi?
LIDIJA Nē, viņi ir radinieki.
ILZE, JURIS Ko?
ILZE Atklāts!
JURIS Kā tu to uzzināji? Kāpēc agrāk nepateici?
ILZE Lidija, cik ilgi tu to slēp no mums?
LIDIJA Es pati tikai vakar vakarā to uzzināju.
JURIS No kā?
LIDIJA Intereses pēc mūsu lasitavā pāršķirstīju vecās avizes. Un vienā no tām bija plaš apraksts par cirku. Runa bija par cirka ģimenēm — veselām dinastijām. Un fotogrāfija — cirka direktors Markovs ar savu dēlu — tīgeru dresētāju Pēteri Markovu.
ILZE Bet mēs ar Mežagaili pat neiedomājāmies neko tādu!
LIDIJA Es jau arī uzdūros šim rakstam nejauši.
ILZE Nē, Lidija! Nemierini mani un netaisnojies! Tu esi ļoti vērīga, apķērīga. Tev ir kēriens mūsu profesijā.
JURIS Ir kēriens — tas nozīmē, ka ir dotibas, kaut kas labi padodas, izdodas.
LIDIJA Labi, ka vairāk neviens nav pazudis.
- Atveras durvis. Ľoti uzbudināts ieskrien Mežagailis .*
- MEŽAGAILIS Tikko zvanīja no cirka.

ILZE Kas ir noticis?
LIDIJA Ir pazudis cirka direktors.
MEŽAGAILIS Kā tu to zini?

Radio.

LIDIJA Mīlie radioklausītāji!
JURIS Mēs nezinām, vai vēl esat kopā ar mums.
JURIS Taču ceram, ka vēl kāds būs palicis.
MEŽAGAILIS Un to mēs par viņa pūlēm atalgosim.
LIDIJA Pasakot, kur ir pazudušie dzīvnieki, tīgeru dresētājs un cirka direktors.

JURIS Lidija, kā tu teici?
LIDIJA Atalgosim par pūlēm un pateiksim.
JURIS Nē, tu teici mazliet citādāk.
LIDIJA Atalgosim par pūlēm, pasakot ... krieviski tas būtu —
 — сказав.
JURIS Jā, bet krieviski šāda veida konstrukcijas nelieto visai bieži,
 turpretī latviski ...
LIDIJA Lieto. Un labprāt. Arī šodien raidījumā es teicu “viņš meloja,
 teikdams ...” — он лгал говоря.
JURIS Jā. Un teicu :” Jūs neaizgājāt prom nenoklausījušies ...”
LIDIJA Vēl var minēt daudz piemēru.
JURIS Piemēram, zinot lietas apstākļus, jūs, radioklausītāji, varat
 minēt, kas īsti notika cirkū.
LIDIJA Vai šo teikumu nevar pateikt šādi: ja jūs zināt lietas ap-
 stākļus, tad varat minēt ...
JURIS Jā, var arī tā. Vēl viens piemērs: klausoties raidījumu, viņš
 apguva latviešu valodu.
LIDIJA Jā, tikai man iznāca mazliet īsāk. Valodas ekonomija.
JURIS Tad jau iznāk, ka šāda veida konstrukcijas lieto slīnķi.
LIDIJA Tad teiksim radioklausītājiem tā: esiet slīnķi un apgūstiet
 šīs latviešu valodas konstrukcijas.

JURIS Bet mēs ar Lidiju dosimies uz cirku.
LIDIJA Savukārt jūs, dārgie radioklausītāji, noklausieties lūdzu
 ierakstu. Tajā viss ir pateikts. Atā!

Viņi visi ir prom. Klikšķis. Skan ieraksts.

MEŽAGAILIS Es esmu izmeklētājs Jānis Mežagailis, un šī ir mana palīdze
Ilze Vālodze. Jums, Markova kungs, būs jāatbild uz dažiem
jautājumiem.

DIREKTORS	Jā, es esmu gatavs atbildēt. <i>Ienāk Lidija un Juris.</i>
LIDIJA	Labdien! Vai nopratināšanu jau beidzāt?
JURIS	Vai noskaidrojāt iemeslus?
MEŽAGAILIS	Dzirdat, Markova kungs, mūsu draugi grib dzirdēt iemeslus. Kāpēc jūs, būdams cirka direktors, kaitējāt savam cirkam?
LIDIJA	Es zinu.
JURIS	Tu? Vai tu esi līdzdalībniece?
LIDIJA	Nē. Bet es varētu mēģināt izskaidrot Markova kunga rīcību.
MEŽAGAILIS	Mēģini.
LIDIJA	Markova kungs, ja es kaut ko saku nepareizi, tad iebilstiet! Es uzzināju, ka pirms šī gadījuma cirkam īpaši nav veicies — biletēs uz izrādēm neizpārdeva, cirks vakaros pustukšs. Un tāpēc Markova kungs nolēma radit intrigu: viņš organizēja dzīvnieku un cilvēku pazušanu, par kuru informēja presi.
JURIS	Jā, mēs ar Lidiju vēl norunājām, ka avīzes ir pilnas ar materiāliem par cirku.
LIDIJA	Un pašlaik!
ILZE	Kas ir pašlaik?
LIDIJA	Cirks ir pārpildīts. Biletes ir pārdotas nedēļas divas uz priekšu.
DIREKTORS	Bet cirks izdzīvos, un tas ir pats galvenais.
	<i>Ieraksts beidzas. Studijā ir Juris .</i>
JURIS	Cienījamie radioklausītāji! Ieskrēju radiostudijā, lai pateiku vēlreiz — uz redzēšanos. Ceru, ka visu dzirdejāt. Izrāde šovakar bija brīnišķīga! Sveicieni jums no Jāņa un Ilzes, no Lidijas un no cirka direktora, un ... no dzīvnieciņiem.

16. notikums

Melngalvju nama spoki

Pilsētā visi runā par to, ka Melngalvju namā spokojas. Ir redzēts kāds vīriņš un sieviete viduslaiku drēbēs. Melngalvju nama sargs pastāsta, ka spoki ierodas pēc pulksten deviņiem vakarā. Viņi sarunājas ar sargu un stāsta par sevi un Melngalvju namu. Nepazīstamais vīriņš apgalvo, ka viņš ir Svētais Maurīcijs, taču citreiz viņš sevi dēvē par Arturu vai Reinkenu. Reinkens ierodas Melngalvju namā kopā ar sievieti, kuru viņš sauc par Svēto Mariju. Mežagailim ir aizdomas, ka savādie cilvēki Melngalvju namā ir nevis spoki, bet klaidoņi un zagļi.

Ilze Vālodze saka: "Mums būs nepieciešams psihiatrs". Iespējams, ka vīriņš, kuru Melngalvju nama sargs uzskatīja par spoku, ir garīgi slims. Viņš ir labs cilvēks un laikam kādreiz pat ir studējis.

Marija

Sargs

Reinkens

1. daļa

- LIDIJA Mīlie radioklausītāji! Esmu galīgi apmulsusi...
- JURIS To var manīt. Tu aizmirsi pat pateikt — labdien!
- LIDIJA Mums šodien ir jārunā par spokiem. Bet man no tiem ir bail.
- JURIS Vai tu kādreiz esi redzējusi spoku?
- LIDIJA Nē!
- JURIS Kāpēc tad tu baidies? Varbūt spoku nemaz nav.
- LIDIJA Nav? Tagad visi runā par to, ka Melngalvju namā spokojas. Ir redzēts kāds vīrietis un sieviete viduslaiku drēbēs.
- JURIS Skaistais Melngalyju nams un paši melngalvji ir apvīti ar daudzām leģendām.
- LIDIJA Nams tagad ir atjaunots, un spoki laikam atgriezušies. Kas bija melngalvji?
- JURIS Neprecēto tirgoņu brālība. Rīgā tā tika dibināta jau 15. gadsimta sākumā.
- LIDIJA Es kaut kur lasīju, ka melngalvji esot bijuši ļoti bagāti, rīkojuši lepnas dzīres, februāra karnevālu.
- JURIS Vecpuši... neprecēti tirgoņi. Kāpēc lai viņi neliksmotos? Jā, bijusi liela izēšanās un dejošana ap viņu namu un turgus laukumu.
- LIDIJA Cik vecs bija Melngalvju nams?
- JURIS Sākumā to sauca Jaunais nams. Tas minēts hronikā jau 14. gadsimtā.
- LIDIJA Bagātie tirgotāji to droši vien nopirka.
- JURIS Melngalvji namu ieguva ap 1477. gadu. Viņi sāka to pārbūvēt.
- LIDIJA Nez, kad tur sāka spokoties?
- JURIS Beidz, Lida! Man liekas, ka nekādu spoku vispār nav. Detektīvs Mežagailis taču ar spokiem nenodarbojas.
- LIDIJA Tūlīt dzirdēsim, ar ko nodarbojas Mežagailis.
- Melngaluju namā.*
- MEŽAGAILIS Kas jūs esat? Ko jūs darāt Melngalvju namā?
- SARGS Esmu sargs. Apsargāju Melngalvju nama jaunbūvi.
- ILZE Tagad par Melngalvju namu runā visādus brīnumus. Ko jūs par to zināt?
- SARGS Sākumā tā priecājos: mierīgs darbs, laba alga... Nekā! Tādas nepatikšanas.
- MEŽAGAILIS Kas tad īsti notika? Stāstiet visu pēc kārtas!

Vai tu
kādreibz es redzējusi
spoku?

Visi runā par to,
ka spokojas Melngalvju
namā. Ir redzēts vīrietis
un sieviete viduslaiku
drēbēs.

Kad jūs
redzējāt
spokus?

Abi spoki
parādās piektienās. Ir klāt
jau pēc deviniem. Vini sevi
sauc par Svēto Maurīciju
un Svētu Mariju.

Esmu sargs,
apsargāju Melngalvju
nama jaunbūvi.

Un tad parādījās Svētā Marija. Viņa
izskatījās kā bildē - zilās un sarkanās
drēbēs ar zeltu

Uzklausiet Maurīciju!
Viņš ir svētais un
melngalvju patrons.

Mugurā viņam bija zali svārki ar zelta
zvaigzni, bet seja likās galīgi melna, arī
galvā bija melna cepure.

Maurīcījs runāja par Reinkenu no Rēveles.
Ja pareizi atceros, Reinkens bija meistars,
kurš iecirta akmeni Maurīcīja tēlu.

Viņš labi zina
vēsturi. Šis cilvēks
varētu būt vēsturnieks.

- SARGS Uzradās spoki. Ja es būtu to zinājis, nebūtu piekritis tur strādāt.
- MEŽAGAILIS Kad jūs spokus redzējāt?
- SARGS Viņi laikam spokojas piektdienās. Abus redzēju jau divas piektdienas.
- ILZE Cikos tas notika? Spoki laikam parādās pusnaktī vai pēc pusnaktis.
- SARGS Nē, šie parādās agrāk. Ir klāt jau pēc deviņiem.
- MEŽAGAILIS Kāpēc jūs domājat, ka tie ir spoki? Varbūt jūs apciemoja bomži vai zagļi.
- SARGS Zagļi? Es nu zagļus nepazīšu! Zagļi nenāk pie sarga aprūnāties.
- ILZE Jāni, bomzis vai bomža nav latviešu valodas vārds. Man liekas, pareizāk ir teikt: kladenis, bezpajumtnieks.
- SARGS Kundzīt, bomzis paliek bomzis, sauc tu viņu par kladenī vai bezpajumtnieku. Tas viss vienalga.
- MEŽAGAILIS Nemaz nezināju, ka spoki ir tik runīgi. Par ko viņi jums stāstīja, par paslēptu zeltu?
- SARGS Ha, tas gan būtu labi. Tad es nemaz nebūtu dusmīgs.
- MEŽAGAILIS Stāstiet taču, kā viss notika! Mums nav laika jokoties.
- SARGS Paši jūs jokojaties. Nu tā — vispirms parādījās vīrietis kaut kādos paltrakos.
- ILZE Kā viņš bija ģērbies?
- SARGS Grūti pateikt. Mugurā bija kaut kādi jocīgi zaļi svārki ar zelta zvaigzni. Bet seja likās galīgi melna, arī galvā bija melna cepure.
- ILZE Melna galva — melngalvji.
- SARGS Tas tips teica, ka viņš ir Maurīcijss. Svētais Maurīcijss.
- MEŽAGAILIS Varbūt jūs bijāt iesnaudīes un visu to nosapņoja?
- SARGS Es darbā neguļu. Un arī nedzeru. Kāds priekšniekiem griēja iestāstīt, ka visu to esmu redzējis dzērumā.
- MEŽAGAILIS Kāpēc nesaucāt policiju?
- SARGS Maurīcijss teica: "Nevajag nevienu saukt, es tev sliktu nedarišu". Un tad parādījās Svētā Marija.
- ILZE Kāpēc jūs domājat, ka tā bija Marija?
- SARGS Viņa izskatījās kā bildē — zilās un sarkanās drēbēs ar zeltu. Un Maurīcijss teica, ka viņa ir Svētā Marija.
- MEŽAGAILIS Vai Svētā Marija arī kaut ko runāja?
- SARGS Jā. Svētā Marija teica: "Uzklausiet Maurīciju. Viņš ir svētais un melngalvju patrons."

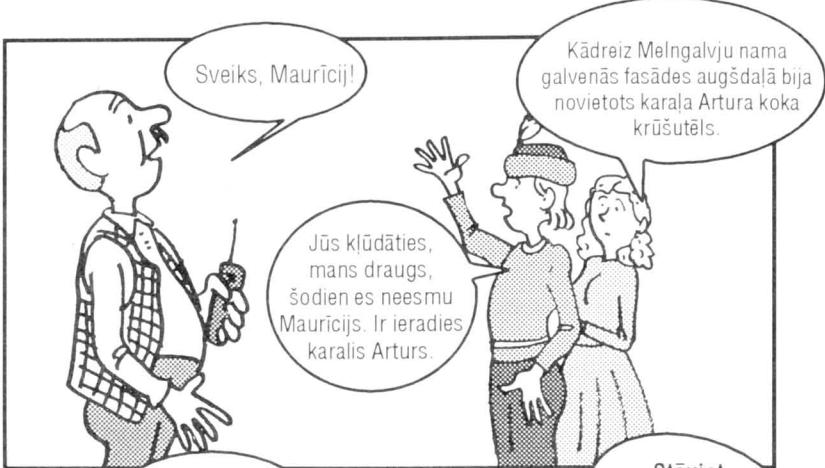
MEŽAGAILIS	Zili brīnumi. Taisni kā teātri.
SARGS	Nē, nē. Kad parādījās Marija, es jutos kā baznīcā.
ILZE	Ko Svētais Maurīcijs jums stāstīja?
SARGS	Viņš runāja daudz. Bet es daudz ko nesapratu.
MEŽAGAILIS	Maurīcijs bija romiešu armijas karavīrs. Kristīgais, kuru pēc nāves pasludināja par svēto.
SARGS	Nu, lūk! Es taču teicu, ka spoks.
ILZE	Vai jūs neko neatceraties, ko Maurīcijs teica? Jāsāk domāt, ka jūs tiešām sapņojāt.
SARGS	Es gribu zināt, ko jūs tādā situācijā atcerētos. Viss bija tik jocīgi... arī svinīgi. Ā-ā, spoks runāja par Reinkenu no Rēveles.
ILZE	Rēvele ir vecais Tallinas nosaukums.
MEŽAGAILIS	Reinkens, Reinkens... liekas, ka tas bija tēlnieks vai gleznotājs.
SARGS	Maurīcijs stāstīja, ka no Rēveles ar zirgiem atveda uz Rīgu lielas kalļakmens plāksnes.
ILZE	Kādas plāksnes atveda uz Rīgu? Kāpēc?
SARGS	Ja pareizi atceros, Reinkens bija meistars, kurš iecirta akmenī Maurīcija tēlu. Par to spoks stāstīja.
MEŽAGAILIS	Pareizi! Melngalyju namam bija divi piedurvju akmeņi ar Svētās jaunavas Marijas un Svētā Maurīcija tēliem.
SARGS	Vai tad ar mani runāja akmens tēli?
MEŽAGAILIS	Nez vai akmens tēli vai cilīni var parunāt.
SARGS	Maurīcijs vairākas reizes teica, ka viņi abi ar Mariju ir stāvējuši pie durvīm, pie galvenās ieejas.
ILZE	Kas ir cilnis vai cilīni?
MEŽAGAILIS	Veidojums jeb reljefs uz akmens plāksnes.
SARGS	Jūs te runājat vēl sarežģītāk nekā Maurīcijs.
MEŽAGAILIS	Jā, kas gan ir šis cilvēks, kas sevi sauc par Maurīciju?
ILZE	Viņš labi zina vēsturi. Šis cilvēks daudz ko zina par melngalvjiem un Melngalyju namu.
MEŽAGAILIS	Jā, viņš varētu būt vēsturnieks.
SARGS	Maurīcijs ir dzīvojis senos laikos. Tāpēc viņš visu zina.
<i>Radiostudija.</i>	
LIDIJA	Juri, tās bija aizraujošas sarunas!
JURIS	Jā, Melngalyju nama vēsture ir ļoti interesanta.
LIDIJA	Melngalyju nams bija viena no greznākajām celtnēm visā Livonijā.
JURIS	Beigsies restaurācija, un, cerams, šis nams būs skaists arī tagad.

LIDIJA	Bet kas ir Maurīcijš?
JURIS	Maurīcijš ir svētais, melngalvju patrons.
LIDIJA	Beidz, Juri! Es domāju par to cilvēku, kurš runāja ar Melngalvju nama sargu.
JURIS	Ā-ā, tātad tu vairs spokiem netici!
LIDIJA	Nemaz nezinu, kam ticēt, kam neticēt. Melngalvji ir tik leģendāri. Ar savu dzīves veidu, dzīrēm.
JURIS	Dzīres ir jautras svinibas — var izēsties un izpriečaties. Melngalvju dzīrēs bija liela izēšanās un izpriečāsanās.
LIDIJA	Dzīrēs var izpriečaties, izdejoties un izdziedaties. Tas nozīmē — daudz un ilgi dziedāt un dejot.
JURIS	Izgaidīties — tas nozīmē “loti ilgi gaidit”, izgaidīties visu dienu ciemiņus.
LIDIJA	Viesībās var izēsties. Taču nav labi pārēsties un pārdzerties.
JURIS	Jā, pārāk daudz ēst un dzert nav labi.
LIDIJA	Vārdi ar “pār-” izsaka pārmēru: pārstrādāties, pārgaidīties.
JURIS	Pārsālīt zupu. Tas nozīmē, ka sāls ir par daudz.
LIDIJA	Pārāk drošs — pārdrošs cilvēks. Pārdroši braukt ar automašīnu ir bīstami.
JURIS	Bīstami ir staigāt pusnaktī.
LIDIJA	Pusnaktī spokojas.
JURIS	Man liekas, spoki nav sliktākais, ko var sastapt pusnaktī.
LIDIJA	Ak jā, stāsts par Melngalvju nama spokiem turpinās.
JURIS	Tiksīsimies nākamreiz!

2. daļa

JURIS	Eiset sveicināti, mūsu klausītāji!
LIDIJA	Mēs turpinām stāstu par Melngalvju namu.
JURIS	Atcerieties! Sargs stāstīja dīvainas lietas.
LIDIJA	Viņš teica, ka esot redzējis divus spokus.
JURIS	Ne tikai redzējis. Svētais Maurīcijš un Svētā Marija esot runājuši ar sargu.
LIDIJA	Šo dīvaino lietu mēģina noskaidrot mūsu detektīvi.
JURIS	Jā, pie izmeklēšanas kērušies Mežagailis un Ilze Vālodze.
LIDIJA	Tātad viņi netic spokiem...
JURIS	Kā viņi var būt tik droši, ka tie nav spoki?!
LIDIJA	Nebaides! Jānis un Ilze zina, ko dara.

LIDIJA	Bet ja tie tomēr ir spoki... Kas tad būs? Nav labi jaukties spoku darīšanās.
JURIS	Kādas spokiem var būt darīšanas? Tie parādās un pazūd. Un viss.
LIDIJA	Loti ceru, ka mūsu detektīviem nenotiks kas sliks.
JURIS	Būs labi. Tad jau redzēsim.
LIDIJA	Mēs atrodamies radio, tāpēc pareizāk ir teikt — dzirdēsim.
JURIS	Jā, mēs visu dzirdēsim, kas notiek Melngalvju namā.
<i>Melngalvju namā.</i>	
SARGS	Redzu vīrieti un sievieti! Jā, tie ir viņi... Melngalvju nama spoki.
VĪRIETIS	Labvakar! Jauki ir atkal ar jums satikties.
SARGS	Sveiks, Maurīcij!
VĪRIETIS	Jūs kļūdāties, mans draugs, šodien es neesmu Maurīcijs.
SARGS	Nu, seja tev nav melna. Bet es tevi pazīstu. Tu esi Maurīcijs. Neliedzies!
MARIJA	Nestrīdies un tici, ko tev saka. Ir ieradies Arturs.
SARGS	Jaunava Marija, es tev ticu. Vai Arturs ir kāds svētais?
VIRIETIS	Jūs strādājat Melngalvju namā un nezināt, kas ir Arturs? Kā tas var būt?
SARGS	Es te neesmu nekāds priekšnieks. Es esmu tikai sargs.
MARIJA	Arturs ir ķeltu tautas varonis, ķeltu valdnieks.
VĪRIETIS	Ķeltu valodā "artos" nozīmē "stiprs".
SARGS	Ķelti...kas tie tādi? Es tādas tautas nemaz nezinu.
VIRIETIS	Ķelti ir senas ciltis.
MARIJA	Karalis Arturs bija viduslaiku ideāls.
SARGS	Vai ķelti un Arturs dzīvoja Rīgā?
VĪRIETIS	Kā jūs, kungs, tā varat runāt? Vai jūs grāmatas nelasāt?
SARGS	Man nav laika lasīt. Man jāpelna nauda.
VIRIETIS	Vajag lasīt. Tikai mulķi nelasa grāmatas.
SARGS	Un tu tas gudrais, jā? Man ir tik daudz jāmaksā par dzīvokli, elektrību.
MARIJA	Nedusmojies! Dusmoties ir grēks.
SARGS	Vai nosaukt otru par mulķi nav grēks? Tu esi spoks un tev laikam dzīvokļa nevajag. Vai spokam ir mājas? Kur tu, Maurīcij, dzīvo?
VĪRIETIS	Es esmu Arturs. Kur es dzīvoju, Marija?
MARIJA	Artur, nedomā par to!
SARGS	Spokam jau laikam neko nevajag. Vienkārši staigā apkārt un tēlo gudro. Vienu dienu viņš ir Maurīcijs, citu dienu jau — Arturs.

VĪRIETIS	Kādreiz visi mani cienīja.
MARIJA	Melngalvji dēvēja sevi par karaļa Artura bruņiniekiem.
VĪRIETIS	Savu namu viņi nosauca par Artura galmu.
SARGS	Pēc sarunas ar jums es varēšu strādāt par gidu. Vadit eks-kursijas pa Melngalyju namu.
VĪRIETIS	Tas būtu labi. Taču jums vēl zināšanu par maz.
MARIJA	Cienītais kungs, kādreiz Melngalvju nama galvenās fasādes augšdaļā bija novietots karaļa Artura koka krūšutēls.
SARGS	Ā, Svētais Maurīcijs stāvēja tikai pie durvīm. Vai tāpēc tu izdomāji labāk būt par Arturu?
VĪRIETIS	Cik vulgāri! Marija, kur ir mani ieroči? Man jāaizstāv savs gods.
SARGS	Svētais Artur, nedusmojies uz mani! Man ir ģimene.
MARIJA	Artur, nav vērts! Viņš nav bruņenieks.
VIRIETIS	Viss zudis. Nav vairs bruņenieku.
SARGS	Būs labi. Melngalvju namu restaurē. Tavu krūšutēlu atkal noliks vecajā vietā.
VĪRIETIS	Jūs atkal runājat aplamības. Krūšutēls jau 18. gadsimtā tika nomainīts.
SARGS	Kas nāca tā vietā? Vai tur ko citu nolika?
VIRIETIS	Koka krūšutēlu nomainīja ar skulpturālu portretu.
SARGS	Es saprotu vārdu "portrets", bet kas tas ir — "skulpturāls portrets"?
MARIJA	To izcirta smilšakmenī.
VĪRIETIS	Jūs sargājat Melngalvju namu, diendienā te esat. Taču, cik žēl, — šī leģendārā nama vēsture jums ir vienaldzīga.
MARIJA	Patiešām, kungs, ar jums nav interesanti sarunāties.
SARGS	Jaunava Marija, par skulptūrām es neko nezinu, tas tiesa. Bet vai tāpēc es esmu sliks cilvēks? Es varu runāt par daudz ko citu.
VĪRIETIS	Par ko jūs varat runāt?
SARGS	Par Rīgas jaunajiem rajoniem. Esmu santehnīķis Purvciemā.
VĪRIETIS	Tas mani neinteresē.
SARGS	Nekāds gudrais tu vis neesi. Melngalvju nams — tas ir viss, ko tu zini.
MARIJA	Nav taisnība! Reinkens ir izcils cilvēks. Par Rīgu viņš var runāt stundām ilgi.
SARGS	Reinkens? Atkal cits vārds.
VĪRIETIS	Marija, tu aizmirsi.
MARIJA	Artur, piedod!
SARGS	Kas jūs īsti esat? Vīrs un sieva?

MARIJA Jūsu jautājums ir nepiekļājigs.
SARGS Jūs esat svētie? Tāpēc nevarat būt precējušies. Un kā ir ar spokiem? Vai tie var būt precējušies?
VĪRIETIS Marija, man ir jāaizstāv tavs gods.
SARGS (Runā raidītājā.) Viņš grib kauties. Vai jūs mani dzirdat, Mežagaila kungs?
VĪRIETIS Ar ko tu runā? Bēdz, Marija! Šis tips ir saistīts ar policiju.
MARIJA Viņi mūs ir izsekojuši. Nāc ātrāk, Reinken!
MEŽAGAILIS Stāviet! Teritorija ir aplenkta.
SARGS Tā. Viņi ir prom. Kas tagad būs?
MEŽAGAILIS Nebīstieties, viņus nokers.
SARGS Viegli teikt — nebīstieties. Šitādi dīvaini tipi var man atriebties.

Radiostudija.

LIDIJA Mežagailis droši vien nokers šos cilvēkus.
JURIS Noteikti nokers. Nav jau spoki, kas var pazust.
LIDIJA Juri, tev laikam taisnība. Viņi nepazuda.
JURIS Viņi nepaspēja pazust. Viņi vienkārši bēga. Kā parasti mirstīgie.

LIDIJA Visi cilvēki ir mirstīgi. Mēs neesam mūžīgi, mēs neesam nemirstīgi.
JURIS Pag, Lidija, cilvēks var kļūt nemirstīgs, ja viņš ir izdarījis ko lielu, izcilu.
LIDIJA Tas nozīmē tikai to, ka cilvēku neaizmirst. Šekspīrs jau sen ir miris. Taču viņš ir kļuvis nemirstīgs ar saviem darbiem.
JURIS Nemirstīgas ir pārdabiskas būtnes.
LIDIJA Dabisks — tāds, kas pastāv dabā, piemēram, dabiski materiāli.
JURIS Dabisks, citiem vārdiem, patiess, īsts, nemākslots. Dabiska sejaskrāsa. Izturēties dabiski.
LIDIJA Bet kas tad ir pārdabisks?
JURIS Tas ir tāds, kas nav izskaidrojams ar dabas likumiem, pārdabiski spēki.
LIDIJA Ir daudz romānu un filmu par pārdabiskām parādībām.
JURIS Filmas par vampīriem.
LIDIJA Fui, man tās ir jau apnikušas.
JURIS Labāk parunāsim par vārdiem: gribēt, varēt, drīkstēt, ļaut.
LIDIJA Tos lieto bieži. Var jautāt: vai drīkstu ienākt?
JURIS ļauj man iet! ļauj man tev palīdzēt!

- LIDIJA Ko tu gribi darīt?
JURIS Es gribu strādāt un nopelnīt naudu.
- LIDIJA Juri, vai mēs varam būt droši, ka drīz satiksim Mežagaili?
JURIS Protams! Uz sadzirdēšanos!

3. daļa

- LIDIJA Mīlie radioklausītāji, mēs priecājamies būt kopā ar jums!
JURIS Labdien!
- LIDIJA Zini, Juri, ir tomēr tādi radioklausītāji, kas tic spokiem.
JURIS Ej nu...
- LIDIJA Man pa telefonu teica: "Melngalvju nams ir tik sens, tik leģendārs. Tur var būt spoki un spokoties."
JURIS Laudīm laikam patik ticēt brīnumiem.
- LIDIJA Tu tā domā? Var jau būt.
JURIS Cilvēkiem gribas izrauties no dzīves pelēcības.
- LIDIJA Mums laikam katram gribas dzirdēt vai redzēt kaut ko neikdienišķu.
JURIS Reizēm cilvēkiem ir tāda vēlme, lai kaut kas satrauc, lai kaut kas uzbudina.
- LIDIJA Kā saka, lai kaut kas pakutina nervus.
JURIS Tā var aizmirst ikdienas rūpes.
- LIDIJA Vecām mājām ir sava romantika, un spoki tur iederas.
JURIS Kas tā par senu pili bez spokiem, vai ne?
- LIDIJA Tā ir. Bet savā dzīvoklī gan es negribu spoku.
JURIS Nemaz neceri! Jaunie rajoni spokiem noteikti nepatīk.
- LIDIJA Labi, labi. Bet kur ir Mežagailis... vai tu to nezini?
JURIS Mēs to tūlit uzzināsim.

Melngalvju namā.

- MEŽAGAILIS Kas jūs galu galā esat? Vai jums ir kādi dokumenti?
VĪRIETIS Es esmu es pats. Man dokumentu nevajag.
- MEŽAGAILIS Reizēm jūs sakāt, ka esat Maurīcijs, reizēm — Arturs. Kāds ir jūsu īstais uzvārds?
ILZE Kāds ir jūsu uzvārds?
- VĪRIETIS Laiks iet, un mēs maināmies tam līdzi. Kā man var būt kāds viens vārds un uzvārds? Tie ir maldi.
- MEŽAGAILIS Beidz filozofēt! Tavs teātris ir beidzies.
VĪRIETIS Dzives teātris nav beidzies un nebeigties.
- MARIJA Viņš ir Reinkens, slavenais Reinkens.

MEŽAGAILIS	Nestāstiet man spoku stāstus un sievu pasakas! Mākslinieks Reinkens dzīvoja 16. gadsimtā.
VĪRIETIS	Meistars Reinkens ir mans gara radinieks.
ILZE	Vai jūsu radinieki ir arī Maurīcijs un Arturs.
VĪRIETIS	Protams. Laiks nāk un iet, un viņi ir manī.
MARIJA	Pienāk laiks, un Reinkens ir Maurīcijs. Citā laikā viņš ir Arturs.
MEŽAGAILIS	Bez ārsta laikam neiztikt.
ILZE	Tā ir, Jāni. Mums būs nepieciešams psihiatrs.
VĪRIETIS	Marija, ejam projām. Ar šiem cilvēkiem nav ko runāt. Viņi uzskata mani par traku.
MEŽAGAILIS	Jūs... Joprojām nav zināms, kā jūs saukt.
MARIJA	Kā jau teicu — parasti viņu sauc par Reinkenu.
ILZE	Kā to saprast — “parasti”?
MARIJA	Nu... ikdienā. Tad, kad mēs pārejam citā laikā.
MEŽAGAILIS	Ak kungs! Jāsauc ātrāk dakteri. Detektīvam te nav ko darīt.
ILZE	Pagaidi, Jāni! Parunāsim vēl ar viņiem.
MARIJA	Nevajag ārstu! Viņš nav traks, un viņš nav ļauns. Reinkens ir ļoti labs cilvēks.
ILZE	Marija, cik ilgi jūs viņu pazīstat?
MARIJA	Gadus piecus sešus... Varbūt pat ilgāk.
VIRIETIS	Daudz, daudz ilgāk, Marija. Tu esi aizmirusi...
MEŽAGAILIS	Kā jūs satikāties?
MARIJA	Uz ielas. Es biju prostitūta.
MEŽAGAILIS	Un kas jūs tagad esat?
MARIJA	Reinkens teica: “Tava dzīve nav laba. Nāc man līdz.” Un tagad es esmu Marija.
ILZE	Kur jūs dzīvojat?
MARIJA	Visur kur: pamestās mājās, bēniņos. Vasarā — dārzos un parkos.
VIRIETIS	Nav tiesa, Marija! Tu esi akla. Mēs dzīvojam skaistās mājās.
ILZE	Vai jums ir nauda, Marija? No kā jūs iztiekat?
MARIJA	Man ir laba balss. Varu piepelnīties ar dziedāšanu Rīgas ielās. Maizitei pietiek.
MEŽAGAILIS	Jūs esat ubagi.
VIRIETIS	Marija nav ubadze. Par dziedāšanu maksā arī Operā.
MEŽAGAILIS	Jūs esat virietis. Kāpēc jūs nestrādājat?
VIRIETIS	Es esmu strādājis, es esmu studējis... Galvenais ir garigums, ne nauda ir galvenais.
MARIJA	Man liekas, Reinkens ir pārāk daudz strādājis, pārāk daudz lasījis.
ILZE	Reinken, kur jūs strādājāt?

VĪRIETIS	Rīgā, Rēvelē. Esmu strādājis dažādās valstis un dažādos laikos.
MEŽAGAILIS	Ilze, vai tev nešķiet, ka nav jēgas turpināt šo sarunu?
ILZE	Jāni, neesi tik ass. Vajag mēģināt saprast cilvēkus.
MARIJA	Tie gudrie jau īsto dzīvi reizēm neatšķir no grāmatām.
MEŽAGAILIS	Tukšas iedomas un fantāzijas.
VĪRIETIS	Vai ir cilvēks, kas var dzīvot bez sapņiem un fantāzijām?
MEŽAGAILIS	Ir veseli un diemžēl ir slimī cilvēki. Tā ir ļoti liela atšķirība.
MARIJA	Vienmēr Reinkens tāds nav. Bet reizēm viņam uznāk.
ILZE	Kas uznāk?
MEŽAGAILIS	Kā kas — trakums. Vai tas tāpat nav skaidrs.
VĪRIETIS	Gara plašums, laika dimensiju krustošanās.
MEŽAGAILIS	Redzi, Ilze, mums ir darišana ar ģeniju.
MARIJA	Mums ar Reinkenu reizēm gribas pafantazēt, just kaut ko cēlu.
ILZE	Un tad jūs abi ejat uz Melngalvju namu?
MARIJA	Jā, mēs uzvelkam īpašas drēbes un ejam. Uz Melngalvju vai kādu citu namu.
MEŽAGAILIS	Jūs spēlējat teātri, un katram ir sava loma.
VĪRIETIS	Pilnīgi pareizi. Arī jums, detektīva kungs, ir sava loma. Sava loma un vieta noteiktā laikā.
MARIJA	Mīļais Reinken, kad tu runā, liekas, dzīvoju citā pasaulē.
MEŽAGAILIS	Nav ne darba, ne atbildības. Viena tukša muldēšana.
ILZE	Jāni, tu nesaproti sapņotāju.
MEŽAGAILIS	Ilžuk, nevajag ironizēt par garīgi slimīmiem cilvēkiem. Eju izsaukt mediķus.
<i>Radiostudijā.</i>	
LIDIJA	Šie cilvēki dzīvo iedomu pasaulē.
JURIS	Man tomēr nav skaidrs, kas viņi ir. Vai viņi ir klaidoņi, bomži vai garīgi slimī.
LIDIJA	Manuprāt, Reinkens ir slims. Diemžēl.
JURIS	Jūtu, ka tu simpatizē viņam.
LIDIJA	Tev taisnība. Reinkens ir man simpātisks.
JURIS	Lida, tu esi jauka un līdzjūtīga.
LIDIJA	Paldies! Bet tagad, mūsu klausītāji, pievērsīsim uzmanību valodai!
JURIS	Atcerēsimies, kā lieto vārdu “katrs”.
LIDIJA	Katrs cilvēks ir citāds.
JURIS	Katrs grib dzīvot un priecāties. Katrs grib būt laimīgs.

- LIDIJA Pats ...
JURIS Ko vari, to dari pats. Tev pašam tas ir jādara.
LIDIJA Kaut kas ...
JURIS Vai tev ir kaut kas ēdams?
LIDIJA Iedod man kaut ko padzerties!
JURIS Kaut kāds ...
LIDIJA Iedod man kaut kādu grāmatu!
JURIS Kāds, kāda ...
LIDIJA Kāds ir Reinkena īstais vārds?
JURIS Vai Marijai ir kādi dokumenti?
LIDIJA Cits ...
JURIS Reinkens, liekas, dzīvo citā pasaulē.
LIDIJA Viņi abi ar Mariju bieži iet uz Melngalvju vai kādu citu na-
mu Vecrīgā.
JURIS Viņi ir citādi, viņi ir savādāki nekā citi.
- LIDIJA Žēl, bet notikums ar Melngalvju nama spokiem nu ir bei-
dzies.
JURIS Nekas, dārgie klausītāji. Mūs gaida jauni piedzīvojumi.
LIDIJA Atā!

Rīgas 8 detektīvs

Lidija, Ilze, Juris un Jānis turpina atklāt dīvainus atgadījumus cirkā un Brīvdabas muzejā, motelī un valdības namā, meklē pazudušu naudu un ļer spokus Melngalvju nama jaunbūvē.

Iesaistieties arī Jūs aizraujošajos piedzīvojumos un mācieties latviešu valodu!

Lasiet, klausieties un runājet latviešu valodā!

